

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

XXV. Sex veritates sibi connexas, de tentationibus Dæmonum complectitur.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56333)

DOMINICA PRIMA QUADRAGESIMÆ

CONCIO PRIMA

Quædam veritates Christianæ de tentationibus
dæmonum exponuntur.

Jesus ductus est in desertum à Spiritu, ut tentaretur à Diabolo. Matth. 4.

PULCHRUM est quod advertit S. Damas. lib. 3. de fide orthod. c. 2. Christum tentatum fuisse, & vicisse, ut nobis victoriam pararet, & nostræ naturæ, vincendi adversarium virtutem daret: ut natura olim victa per quas suggestiones victa fuisset, per illas antiquum victorem vinceret: Itaque, uti notavit Gregor. Magnus homil. 16. iisdem tentationibus pulsari Christus voluit, quibus primum hominem diabolus pulsaverat: gulâ, vanâ gloriâ, & avaritiâ: gulâ tentavit, cum ligni vetiti cibum ostendit: vanâ gloriâ, cum dixit, *Eritis sicut dii*: avaritiâ cum dixit, *scientes bonum & malum*: avaritia enim non solum pecuniæ est, sed etiam altitudinis: ita Christus triplici tentatione voluit pulsari: & dum in nostrâ naturâ vicit tentantem, nostræ naturæ dedecus abolevit, atque ostendit victorem vinci posse: & ut ait Origenes, propterea Christus

superavit, & vicit, ut tibi vincendi iter aperiret: sic aquila draconem vincit, & provocat pullos suos, non modo ad volandum, sed etiam ad certandum & vincendum: Nec est quod timeamus, nam cum hoste jam profligato decertamus, cuius caput jam olim mulier contrivit: *ipsa enim conteret caput tuum*: certè ea quæ pugnantem adjuvat ut vincant, de modo & arte pugnandi loquentes & audientes adjuvabit. *Ave Maria.*

SCRIPtum est Exodi 17. Moysem de bellato Amalecitâ per Josue sacrificium in gratiarum actionem instituisse: altari magnâ religione composito; quod appellavit, Victoriâ Dei, seu *Domini exaltatio mea*; seu Domini vexillum, seu Domini miraculum: Et addidit Moyse, *Quia manus solij Domini*, hoc est, per solium suum juravit Dominus, manum suam super illud extendendo:

endo: *Et bellum Domini erit contra Amalec à generatione, in generationem*: significat nempe nunquam inter Iſraël & Amalec, pacem interceſſiſſe, nec ab initio, nec poſtea: Nam ab initio quidem grave bellum fuit inter Jacob & Eſaü, & perduravit inter utriuſque poſteros: fuit enim Amalec filius Eſaü: hoc autem bellum tamdiu fuit, quamdiu duravit Amalec, quem exterminavit Iſraël, per Saül & Samuelem. Figuram habes perpetuæ diſſenſionis Chriſti, & Diaboli. Nam fuiſſe ab initio indicant illa verba: *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, inter ſemen tuum, & ſemen illius.* Cum autem hæc pugna multiplex fuerit, omnium maniſeſtiſſima & celeberrima fuit hodierna, in quâ Diabolus ita fuit deviſtus, & erectum altare Victoriæ Domini: *Quia manus ſolij Domini, & bellum Domini erit contra Amalec à generatione, in generationem*: Etenim quæ certamina Diabolus Chriſto intulit, hæc eadem hominibus infert: Itaque ſic eum Chriſtus debellavit, ut reliquias voluerit ab hominibus debellari. In cuius rei explicationem ſequentes affero veritates in iſtis propoſitionibus.

I. Propoſitio. Unicuique hominum ſuus adest Dæmon, & ſuus adverſarius: Quis toto corpore non exhorreſceret, ſi ſciret, ſibi perpetuò hydram, atque draconem imminere? Porrò id probant aliqui ex illo dicto Apoſtoli, 2. Cor. 12. *Datus eſt mihi ſtimulus carnis mee, angelus ſathana, qui me colaphizet.* Verùm ex contextu patet, & ex Chryſoſtomi, aliorumque Patrum interpretatione, Apoſtolum loqui, de homine perſecutore. Propterea, eo loco

reliſto, adjungo, illud idem videri dixiſſe antiquus author Hermas in ſuo Paſtore lib. 2. mandato 6. ubi docet cuilibet homini traditos duos ſpiritus, unum bonum, alterum malum: quod ex eodem authore ſumpſit Origenes 3. Periar. c. 2. dixit Didymus apud S. Damasc. lib. 1. Parall. cap. 7. & Caſſia. Col. 8. c. 7. Verùm Hermæ liber à Gelafio rejeſtus eſt ut apocryphus: & Origeniſtis nulla fides adhibenda: hic verò peſſimè cenſuit de Angelorum custodia, quam explicat per alligationem ad corpora, eorumque amorem. Nihilominus fuit hæc communis, licet occulta Patrum traditio, uti docet S. Gregorius Nyſſen. in lib. de Vitâ Moſis: Occultior, inquit, quædam traditio eſt, vetus ſermo ad nos uſque deſcendit, Angelorum aliquem, in adminiculum cuique conſtitutum fuiſſe: naturæque noſtræ corruptorem in omnibus contra annitentem, pravum aliquem, atque maleficum Dæmonem, ad malè vivendum homines impellentem, ad ſingulos deſtinatæ. Ex quibus verbis diſcimus, huius rei originem: nempe cum Dæmon vidiffet, ad ſalutem unicuique hominum deſtinatum fuiſſe, unum Angelum à Deo, ipſum ad hominum perniciem, unum è ſuis ſatellitibus ad ſingulos homines ordinatæ. Tertullianus lib. de animâ cap. 39. Cui hominum non adhærebit ſpiritus nequam, ab ipſâ etiam janua natiſſitatis animam aucupabundus: Idem docet Chryſoſt. homil. 3. in Epistolam ad Coloff. cum enim ſingulis hominibus ad eſſe Angelos dixiffet: ſubdit, adest & Dæmon: idem habet Beda Aſtor.

12. Hugo à sancto Victore tract. 2. Sū-
mæ cap. 6.

Id aliqui probant ex Jobi 40. *Ecce Behemoth, quem feci tecum*: Ita hūc locum explicat Philippus Presbyter, non quod Deus illum destinarit, sed quia tentationem, quam non jubet, intra suæ providentiæ fines ordinat: uti etiam docent S. Nyssen. S. Gregor Mag. in Moral. & S. Thomas: Equidem Scriptura monet Dæmonem semper esse in insidiis, oportet igitur eum semper nobis adesse: & in cœlo quidem tertiam stellarum partem attraxit, atque dejecit: In Paradiso Evam decepit: quis credidisset occisos septem Saræ maritos ab Asmodæo? Saül in Regiâ obsidetur à Dæmone: Magdalena tam compta, tam formosa septem Dæmones habuit: dum Christi corpus Judæ porrigitur, in ipsum dæmon intravit: dum ledes ad mensam, est in gutture: dum jaces in lecto, est in pectore, in otio, in negotio, domi, & foris, ubique habes præsentem: vide quid in Apocal. 12. scriptum sit: Visus est in cœlo draco rufus, qui mulieri solæ amicæ imminebat, ut partum eius absorberet: Tantæ autem magnitudinis, ut à terrâ in cœlum porrigeretur: atque ex parte, totum corpus æstima, caudâ enim suâ tertiam stellarum partem traxit, atque dejecit in terram: id est, si anima, tam esset sancta, ut sole & vestita: tã constans, & fortis, ut pedibus Lunam premeret: tam ornata virtutib⁹, ut coronata esset stellis: ille tamen draco aggredi eam auderet, & boni operis partum absorbere. Denique exemplum serpentum sævientium in deserto aptissimum

est: nam Judæi in cubilibus, in mensâ, in tabernaculis, foris, & ubique serpentes offendebant, qui nunc illorum collo se implicabant, nunc pedibus, & brachiis se innodabant, nunc in alias corporis partes inspiebant, ubiq; venenū immissuri: ita omnib⁹ adest Damon.

At non videtur? Non quidem oculis corporis, sed fidei, & animi. Non vidi eius certamen in cœlo: non vidi eius pugnam cum Michaële: Video tamen in terris effectus rebellionis ipsius: audio oracula ubique terrarum, passim adorari video in templis, in aris; & quam divinitatem affectavit in cœlis, sibi eam in terris sumere: quæ non vidi, colligo ex iis quæ video: Non videtur ventus, everfiones tamen eius apparent: Aër pestilens non videtur, effectus tamen eius videntur dum urbes vacuat, & provincias devastat. Ita ille draco non videtur, sed sentitur in effectibus: quàm multa olim præstitit in terris: Tempore Noë, octo tantum animæ salvæ sunt, reliquæ omnes naufragio periere: Tempore Abrahæ, ille unicus ferè repertus est justus & fidelis: In Sodomis solus Loth: Et ut Christus ipse dixit, dū ipse seminat, audet Diabolus de cordibus hominum sanctum semen tollere, uti volucres solent granum jactum in vias, sibi tollere in escam: Ex his omnibus patet quod diximus unicuique suum Dæmonē adesse.

II. Propositio. Dæmon unicuique hominum non aliâ adest de causâ, quâ ut noceat: uti enim Deus singulis hominibus Angelos destinavit, ut eis prodescent; Ita Dæmon ut eosdem perderet, singulis suos Dæmones peculiare destinavit.

Pro-

Probatur 1. ex summâ Dæmonis malitiâ, unde ex suo nomine dicitur Malus, seu *poniros*, hinc cū in oratione Dominicâ petimus nos liberari à malo *apo tu poniru.* ex multorum interpretatione, Dæmonem intelligimus: ita Apostolus Ephes. 6. Dæmones appellat *ta pneumatica tis ponirias.* Spirituality nequitia, seu spirituales nequities, & Hebræi vocant Dæmonia *schadin*, Deuteron. 32. & Psal. 105. hoc est prædones, à voce *schadad*, quod est prædari, & vestare: quid enim aliud agunt, quàm ut in Domini hæreditatem grafentur, & eam evertant, & in homines latrocinando insiliant, ac fiant homicidæ, uti dicitur Joan. 8. *Ipse enim est homicida ab initio*, Etenim primos homines morti addixit, non corpora sanciendo, sed homines lædendo per peccatum, unde mors ingressa in hunc mundum: Hinc sanctus Antonius apud sanctum Athanasium: Si quid in humanum pectoribus malæ mentis, & pavoris semel invenerint, quasi latrones qui deserta obtinent loca, cæptos cumulant timores, & crudeliter imminentes, infelicem puniunt animam. Est autem malitia, sive *poniria*, inclinatio ad aliis nocendum etiam sine causâ, sed ex quâdam in malum propensione, quod peculiare est Dæmoni, quia nihil læsus ab hominibus, sponte suâ inimicus est homo, ut eum vocat Scriptura: unde in unum incumbit ut noceat, nec ulli unquam beneficium offert, nisi ut gravius noceat. Est autem duplex Dæmonum malitia, una est culpæ, altera pœnæ: & *poniria* vel nequitiam significat, vel ærumnâ, & cruciatum: utraque in ipsis, & ab ipsis: sunt

enim contaminatissimi ipsi in se, & iisdem criminibus homines inquinare student: item gravissimis suppliciis afficiuntur, quò & homines pertrahere conantur, id enim intendit Dæmon, ut quos ad se beneficiis, & voluptatibus attraxerit, eosdem miserrime conficiat, & suppliciis atterat.

Id ipsum agnoverunt Dæmonum cultores, nam Mercurius Trismegistus in lib. Quòd in solo Deo sit bonitas, ait Dæmones in hominum animis serere *tis idias ó sperma* suæ vis, & actionis semen: quale verò illud sit, explicat, enumerando scelera, ad quæ impellit: adulteria, cædes, parricidia, sacrilegia, impietates, strangulationes, per præcipitia dejectiones, & mala omnia, quæ opera sunt Dæmonum: Apud Psellum Chaldæus vocat, terrestres feras. Asclepius Trismegisti discipulus *Angelus ponirus* Empedocles appellat detestabiles: Hinc Gentilium furia, alastores, & mali genij, sicarij, & prædones à quibusdam vocati. Et certè sicut Deus suâ naturâ bonus est, unde bonitatis origo: Ita Dæmon naturâ quidem bonus, quoniam opus est Dei, sed nequitia pessimus author est mali omnis: ideoq; Chrysol. serm. 11. ait se ex hoc Evangelio discere, quòd curiositas humana, quod veterum labor, quod sapientia humana quærens, & diu quærens non potuit invenire, unde malum, culpa unde, vitiorum vis unde, unde criminum furor, unde corporum bella, unde conflictus animæ, undæ vitæ tempestas tâta, unde mortis naufragiū tâ crudele: quod nesciret homo, nisi Dei lex Diabolū prodidisset: Diabolus mali author nequi-

nequitia origo, rerum hostis, &c. ille laqueos tendit, lapsus parat, foveas fodit, aptat ruinas, stimulat, corpora, pungit animas, cogitationes suggerit, immittit iras, dat virtutes odio, vitia dat amori, errores facit, discordias nutrit, pacem turbat, affectus dissipat, conscindit unitatem, sapit malum satis, bonum nihil, violat divina, humana tentat, &c. Quia sicut Diabolus impellit ad mala, sic Deus deducit ad bona.

2. Probat ex maximo Dæmonis in homines odio: unde in Evangelio dicitur Inimicus homo: cuius odij causam refert Gregor. lib. 32. in Iob. cap. 19. Valde, inquit, anhelat sæviens, quod cum ipsum ima cruciant, homo ad summa conscendat: in illâ celsitudine subiecta caro permanet, à quâ tantus ipse Spiritus sine fine projectus jacet: sed loca mentium mutavit ordo meritorum.

Hinc nomina ipsius hoc significant, quod vel homines oderit, vel eosdem afficiat injuriâ: Hebraicè dicitur Satan, quod sonat, adversarium, sed qualem describit sanctus Petrus 2. epistol. cap. 5. *Sobrius estote, & vigilate, quia adversarius vester Diabolus, tanquam leo rugiens, circuit querens, quem devoret*: id enim tantum intendit ut noceat, id querit omnibus modis, de illâre tantum gaudet: unde illi maximè falluntur, qui ad Dæmonem recurrunt, & ab eo aliquid sperant, cum id unum intendat ut perdat.

2. Dicitur Diabolus, voce græcâ, hoc est Calumniator, & accusator, quia perpetuo Sanctis apud Deum detrahit, & peccatores deposcit ad pœnam. Apocal. 12. *Projectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabit illos ante conspectum*

Dei nostri: detrahit Sanctis, ut Iobo, negans veras esse illorum virtutes: alios accusat ut Jesum Sacerdotè apud Zachar. capit. 3. *Et Satan stabat à dextris eius, ut adversaretur ei*: qui tibi nunc blanditur, aliquando te accusabit apud Deum, & quantum poterit, persequetur: accusat autem *die ac nocte*, Apocal. 12. hoc est & in prosperitate, & in adversitate, cuius rei exemplum habemus in Iobo, in quem & florentem, & spoliatum invasit insolenter.

3. Dicitur draco, & serpens, quod noceat, Apocal. 9. Hebraicè Abaddon: Græcè à *pollion*. Latinè verò exterminans, seu disperdens: Hinc nomen Amodæi, quod significat vastatorem, & perditorem à Schamad, quod est perdere, & vastare, cuius effectus sunt in septem viris Saræ, crudeliter interemptis, postquam eos ad libidinem inflammasset: & ab eo nomine Hebræi illum, appellant latronem, & perditore: ac vide odij magnitudinem.

1. Quia, contra quam sit in alijs pugnis, ubi ambæ partes certant de coronâ, ipse sine spe coronæ pugnat. Nâ in hoc prælio cum homine, solus homo eam sperare potest, non autem ipse Dæmon: cum odio solum incitatus homines appetat, ut non vincendo coronetur, sed ne homines vincendo habeant, quod ipse ne victoriâ quidem adipisci potest. Chrysof. homil. 22. ad Ephes. Eius victoria non est in hoc ut coronetur, sed ut perdat, non enim incumbit, ut deiciat, sed ut simul deiciat: jam est ergo victus, ipse enim jam est dejectus, & est in perditione & in interitu.

2. Quia victoria illi nocet: nam ex hominum

hominum lapsibus uti docet S. Angustinus 20. de Civit. Dei cap. Dæmonum ex igne supplicium adaugetur: ubi triplex illorum destinguit iudicium: primum cum dejecti sunt: secundum dum operantur mala: tertium de quo S. Petrus 2. epist. cap. 2. cum dicuntur reservari in diem iudicij quod pœnarum argumentorum non oritur ex novo demerito, sed est novus effectus veteris demeriti. Cæterum augeri ignem in ijs & pœnas accidentales, vel ipsi exorcismi fidem faciunt, & disertè docet S. Cyprianus, qui ait ab Ecclesia eos terri, & flagellari: eos autem effectus verè fieri, licet ipsi non videantur.

3. Propositio. Cum Dæmon semper adsit hominibus ut varijs modis illis noceat, præcipuè tamen adest ut eos tentet.

Probatur 1. Ex peculiari eius nomine, quo appellatur Tentator, secundum illud Matth. 4. in hodierno Evangelio: *Et accedens Tentator, ait illi: Itaque prima eius operatio circa homines hæc fuit, ut Evam in Paradiso tentaret; quod semper deinceps fecit, & hoc significatum est in maledictione serpentis, Genes. 2. Insidiaberis calcaneo eius.*

2. Probatur. Ex modo quo hominibus nocere potest: cum enim & corpori, & animæ nocere possit, minus ei permittitur in corpus, plus autem ut tentet: quoniam si plus posset in corpus quam in animum, vix nostra possibilis esset defensio, cum nocere possit corpori, nolentibus nobis, animo verò, non nisi volentibus: Deinde, quia parum est ei, ut corpori noceat, modo

animam lædat: unde hodie Christo offert omnia regna mundi, & omnem gloriam eius, modo procidens adoraverit eum: quia si animum eius Idolatriâ infecisset, parum erat, quod omnia bona externa ei concederet.

3. Probatur. Ex permissione quam obtinet à Deo, quæ tanta est, ut vocetur Princeps huius mundi, Princeps huius aëris: non quia verè sit dominus, & rerum omnium corporalium sit potens, sed quia potestatem accepit homines tendandi, quod præstat in hoc aère caliginoso, & quandiu fumus in hac vitâ: Itaque Tolletus regnum eius in eo ponit, quod liberam habeat potestatem homines tendandi, quod præstat quandiu vivunt in hoc mundo.

4. Propositio. Cum Dæmonis tentatio ex varijs capitibus sit metuenda, ex eo tamen est vel maximè, quia arte, & methodo, sic homines tendat, ut etiamsi cætera multorum irritamenta deessent, ex hac tamen parte, pauci homines salventur, quod pauci Dæmonem vincant.

1. Pars probatur. Nempè eius tentationem ex varijs capitibus esse metuendam. 1. ob eius fortitudinem, & potestatem: certè ex Iobo, nulla est fortitudo quæ comparetur ei: & de eo sub figurâ Behemoth, ita loquitur cap. 40. *Fortitudo eius in lumbis eius, & virtus illius in umbilico ventris eius.* ut nimirum intelligas esse fortissimum, cum ea membra quæ in cæteris animalibus solent esse mollissima ita sint in eo dura, ut in eis putes fortitudinem eius consistere: *Ossa eius velut fistula æris, cartilago illius*

*quasi lamina ferrea, &c. Ipse est principium
v. a. um Dei. Idem cap. 41. sub figura Levi-
athan: Reputabit quasi paleas ferrum, &c.
quasi lignum putridum as, &c. Quasi stipulam
estimabit malleum, &c. deridebit vibrantem
hastam: Vide S. Gregor. in Moral.*

In particulari verò colligitur eius fortitudo; 1. ex naturâ ipsius, est enim spiritus: at spiritus ut sunt in vulnerabiles, ita etiam potentissimi sunt vide, quid in Iobum potuerit, restrictâ licet eius potestate: 2. à specie, est enim invisibilis: unde nemo potest eum attingere, nemo tela eius devitare, cum nemo eum videat ipse autem norit, quid agat, quoniam est Princeps tenebrarum: 3. à potentiâ, est enim huius mundi dominus, ac princeps: 4. à loco, pugnat enim eminus, ex aëre, à cœlo, in cœlestibus, ut ait Apostolus, 5. ab in dolo est enim iniquissimus, & nequissimus & omnis, mali artifex, quæ omnia paucis verbis complexus est Apostolus Ephes. 6. *Quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem, & sanguinem sed adversus Principis, & potestates, adversus mundi Rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitia in cœlestibus.*

2. Propter instantiam eius, & pertinaciam in tentando, & aggrediendo: Instantiam vide in eo, quod dies noctesque non quiescat, semper excubans in insidijs: Itaque Pelusiotâ ait eum ad nos decipiendum semper excubare in insidijs *âgripneina* Tertull. lib. de Pat. cap. 7. Pervicacissimus hostis ille, nunquam malitiæ suæ otium facit: S. Hieron. in cap. 15. Math. ait nobis semper

insidiari, ut vel levem cogitationum nostrarum scintillam suis fomitibus inflamet: & quia vulgò cedimus importunitati, hinc fit ut propter difficultatem constantiæ, & propter animi levitatem, & defatigationem cadamus animo, & succumbamus: vide quid Sâsoni acciderit in cap. 16. libri Iudicum, ex importunitate Dalilæ: *cumque molesta esset ei, & per multos dies jugiter adhaereret spatium ad quietem non tribuens, defecit anima eius, & ad mortem usque lassata est: tunc aperiens veritatem rei, &c.* Unde Sapientis monitum, Eccl. 4. *Pro justitiâ agonizare pro animâ tuâ, & usque ad mortem, &c.* Accedit instantiæ Dæmonis, eiusdem pertinacia, & pervicacia, quæ tanta est, ut repulsus redeat, uti vides in Evangelio, ubi quidem dicitur, quod recessit, sed additur, ad tempus, differens magis tentationem, ait Hieron. quam auferens: Tertull. de Patientiâ cap. 7. Tunc maximè sævit, cum hominem plenè sentit liberatum: tunc plurimum accenditur, cum extinguitur: Cypriæpist. 6. hoc ipso quod victus est superantem superare conatur: Itaque Cyrillus Alexandrinus Dæmonem appellat ex hac pertinaciâ *deinde unipratin* vehementem in oppugnando.

2. Pars probatur, nempe eius tentationem præcipuè esse metuendam, quòd cum arte, & methodo tentet: Cû artem & methodum audis, noli aliud intelligere, quam plurimas eius versutias & fraudes: itaque prima eius tentatio fuit Evam decipere: unde dicitur à S. Ignatio Martyre, Epistolâ ad Philippenses *poikilos*, versutus, *hakis stratigos* malitiæ

malitiæ dux: & à S. Hieron. in Epist. ad Ephes. eius artes multimoda ingenia appellantur: sic eum S. Macarius *poluplokou* vocat varium, vasum, & implicatum, qui habeat *maggana*, *ky trigura*. excogittatas machinas, & fores triplices, *ky poikilian pollin*, & versutiam multam. Triplices fores dixit, quibus intret, quibus alabatur, quibus redeat: Hinc varia nomina ei tribuntur in Scripturâ, cui nomina mille, mille nocendi artes: sed universalissimè dicitur Serpens, Quia *callidior erat omnibus animantibus*: & quod uti notat S. Ephiphanius, serpens sit inter animantes *shliootatos* maximè tortuosus, & varius: speciatim dicitur Genes. 49. *Cerastes in semitâ*, quæ Nicander appellat *dolôenta*, insidiantem, & dololum; & alibi dicitur *Princeps tenebrarum*, & *Potestas tenebrarum*. Item *spiritualia nequitia in celestibus*: Apud Iobum cap. 4. vocatur Tygris, non tantum propter crudelitatem, sed etiam propter varietatem: LXX. Interpretes habent pro Tygride, *mormikoleon*, genus animalis pusillum, sed astullum ad formicas rapiendas, & devorandas: In compositione naturarum, formicæ, & leonis, S. Gregorius agnoscit varium ingenium: ob multitudinem autem fraudum, & innumeram varietatem, comparatur plurimis animantibus, serpenti, draconi, leoni, ericio, aquilæ, aspidi, basilisco, scorpioni, &c. Vnde apud Iobum. Behemoth appellatur, quæ vox pluralis est numeri, & significat plura animalia, quia videlicet plurium astus in se comprehendit: Id significatum in cap. 12. Apocal. in Dracone ha-

bente capita septem, & cornua decem, immo in singulis capitibus diadema gerit, quia Rex est multorum Basiliscorum. Hinc dicitur Draco, simul bestia marina, & terrestris, immò etiam visus in cælo, Apocal. 17. *Signum magnum in cælo, Draco magnus, & rufus*: Itaque passim Prophethæ, vocant, Thanninim, quam vocem, tum S. Hieronymus, tum sacri Interpretes variè vertunt: alij dracones, alij colubros, alij cetos: nonnulli sirenes, ericios, aut lamias: blanditur enim ut firen, nudat mammam, ut lamia prophetica: ut ericius pungit, & lancinat: degludit ut cetus: ut draco, ferocissimè in vadit, & cauda circumligat: ut serpens veneno inficit: Itaque rectè admonet Apostolus Ephes. 6. *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli, Græcè metodelas*. Quia uti docet S. Chrysost. quâdam arte, & methodo adoritur: unde Hieron. & Ambros. vertunt, versutias: & uti advertit S. Chrysost. nō dixit Apostolus, adversus pugnas, neq; adversus bella; neq; eim propalâ & aperte nobiscū bellū gerit inimicus, sed ex insidijs quæ dicuntur *metodelas*. Nā *metodeenein* est decipere, & compendiarîâ viâ, ac ratione capere, ac superare, quod quidem fit, & in artibus, & in orationibus, & in luctâ, & in factis, in ijs qui nos seducunt. Hæc ille. Ex quibus patet intelligi varias artes fraudes, & industrias, & machinationes Diaboli quibus nos circum venit.

5. Proposito. Cum eius artes sint innumeræ, præcipuas continet hodiernū Evāgeliū: Ex innumeris paucas subijcio

Itaque sicut omnis methodus plura redigit in pauca, ita Dæmon omnia tentationum objecta seu materiam ad tria capita reduxit: & ideò de tribus tantum, Christum Dominum tentavit, de gulâ, de vanâ gloriâ, de avaritiâ cum ambitione: Etenim fingi tantum potest triplex deordinatio: una circa Deum per superbiam: altera circa se per voluptatem: tertia circa proximum per injustitiam, avaritiam, & ambitionem: Item ex S. Thoma, causæ seu materiæ tentationum, sunt incentiva cupiditatum, scilicet carnis oblectatio, spes gloriæ, & aviditas potentiæ: Est enim triplex in hominibus cupiditas ardentissima, voluptatum, opum, gloriæ, secundum tria honorum genera, quæ in homine esse possunt, bonorum, inquam, falsorum: nam vera bona Dæmon proponere non potest, uti sunt virtutes, quibus nemo malè utitur: Itaque in deserto proposuit voluptatem in pane: gloriâ supra templum, Angelis ad eum sustentandum, si se proijceret, concurrentibus, in testimonio sanctitatis: opus in monte, cum ostendit omnia regna mundi: Unde in Apocalypsi scædus initum, inter Draconem, bestiam terræ, & bestiam maris: quæ respondent apud Jobum, ijs quæ Dæmonem significant, nempe Satanæ, Behemoth, & Leviathan: Draco in cælo, & superbiorum Deus Satan: Bestia, terræ, & Behemoth, significat delicias, quia ex Job Behemoth *sub umbrâ dormit, in secreto calami & in locis humentibus*. Leviathan opes significat, de quo

Idem, *concidit eum amici, dividit illum negotiatores*: Et certè Alcazar, per bestiam maris, imperium Romanum significari dicit, in quo totius orbis opes collectæ erant. Illud igitur in universum sciendum est, manifestissimum esse Diabolicæ tentationis argumentum, inductionem ad voluptates, vanam gloriâ, & avaritiam, quarum rerum cupiditates sunt initia omnium vitiorum: Nam Apostolus Joannes. *Quidquid est in mundo, aut concupiscentia oculorum, aut superbiæ vitæ*: & propterea ad tria opposita, Christus homines, & suâ doctrinâ, & exemplo suo induxit.

Unde sequitur, eum qui senserit se ad aliquod horum trium incitari, non debere dubitare, se tentari à Dæmone, & è contrariis signum esse boni spiritus, si ab illis deducatur, atque abstractatur.

2. Sicut ratione rerum, & objectorum, omnia reduxit Dæmon ad tria capita, ita ratione procedendi, triplicem habet tentationis modum, quem in Christi tentatione observavit, dicente Apostolo: *Habemus Pontificem tentatum per omnia*: Vel enim tentat sub humanâ specie, vel sub Angelicâ, vel sub propria speciei, hoc est Diabolicâ, vel apertâ: Etenim sub humanâ specie Christo apparuit in deserto, quasi fortuitò occurrisset, & ex communi pietate suaderet, ut famem sublevaret: Deinde cum supra pinnaculum templi eum extulit, sub Angelicâ specie apparuit, neque enim debuit sub humanâ: nam si subistâ, non potuisset commodè visus esset alium in aëra sublevare: neq; etiâ polliceri

polliceri Angelos fore præsentés, qui præcipitanti seipsum succurrerent: sed cum sub specie Angeli sustulisset, consuluit præcipitium, ut ei qui timere non deberet, Angelo sibi assistente, & mandatum divinum asserente, de succurrendo ipsi, ne caderet: Denique in montis fastigio, sub specie Dæmonis apparuit, cum se adorari postulavit, manifestum crimen suadens, & egregie mentitus, qui omnia sibi tradita diceret, & illa omnia pro adorationis mercede polliceretur: Unde triplex existit tentatio: humana, pseudoangelica & Diabolica.

Et prima quidem est sub specie necessitatis: quæ summa est, cum agitur de necessariis ad vitam, qualis est victus: Nam cum homines voluptarios, delitiis alliciat ad gulam: homines spiritales specie necessitatis ad se pertrahit, uti quotidie passim multos decipit prætextu sanitatis, & conservationis: sed præcipue necessitatis obtentu, cui nemo non se aliquid debere putat: De hac tentatione S. Gregor. illud Job. 18. intelligit, *abscondita est in terrâ pedica eius, & decipula illius super semitam*: In terrâ pedica absconditur, cum culpa sub terrenis commodis occultatur, inimicus quippe insidians, ostendit humanæ menti in terreno lucro, quid appetat, & occultat peccati laqueum, ut eius animam stringat, quatenus videat, quid est, quod concupiscere valeat, & tamen nequaquam videat, in quo culpæ laqueo pedem ponat: sic etiam decipula ponitur, ut dum esca ostenditur, nequaquam ipsa à transeunte videatur: Quasi

esca quippe in laqueo, est lucrum cum culpâ, & huius mundi prosperitas cum iniquitate: dum itaque à concupiscente lucrum appetitur, quasi pedem mentis, apprehendit decipula quæ non videtur; sæpe ergo proponuntur animo cum culpâ, honores, divitiæ, salus, & vita temporalis, quæ mens infirma, dum quasi escam videt, & decipulam non videt, per escam, quam videns appetit, in culpâ constringitur, quæ non videtur.

2. Tentatio, seu pseudoangelica, fit sub specie boni, quæ summa est, cum agitur contra nos ex divino testimonio: *Mitte te deorsum, Angelis enim suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis*: Etenim Satanás se in Angelum lucis aliquando transfiguratur, quâ potissimum ratione bonis, & spiritales aggredi solet, ut ait S. Gregor. lib. 33. in Job. cap. 22. exponens illa verba quæ dicuntur de Leviathan: *Qui revelabit faciem indumenti eius*: aliter (inquit) religiosas hominum mentes, aliter huic mundo deditas tentat: nam pravis mala, quæ desiderant, aperte obijcit, bonis autem, latenter insidians, sub specie sanctitatis illudit: Illis velut familiaribus suis iniquum se manifestius insinuat: illis verò velut extraneis, cuiusdam quasi honestatis prætextu se palliat, ut mala quæ eis publicè non valet, tecta bonæ actionis velamine subintromittat: Ita & membra eius, sæpe cum apertâ nequitia nocere non possunt, bonæ actionis habitum sumunt: iniqui enim si aperte mali essent, à bonis recipi omnino non possent: sed

sumunt

sumunt aliquid de visione bonorum, ut dum boni viri in eis recipiunt speciem quam amant, permixtum sumant etiam virus, quod vitant. Ita Gregor. Quin etiam miracula simulat, *ut in errorem inducantur, etiam si fieri potest, electi*: Itaque rebus sanctis utitur & Christum adoritur testimonio Scripturæ Quot homines decepti sunt hoc sæculo prætextu majoris reformationis: quot specie penitentiæ Eleemosynæ, Orationis, & majoris perfectionis: Ita solet Dæmon, ait S. Ignatius in Regula 4. de dignoscendis spiritibus: cognitis pijs animæ votis, illis primùm obsecundare, sed paulatim illam allicit ad perversa sua desideria: Unde monet in Regula 5. ut accuratè excutiantur cogitationes nostræ, circa principium, medium, & finem: nam si hæc tria benè se habeant, bonum ostendunt Angelum, cogitationes illas suggerentem: sed si per discursum mentis, aliquid offertur, vel sequitur, quod ex se malum sit, aut avocet à bono, vel ad minus bonum impellat, quàm anima priùs sequi decreverat: vel aliquid suspectum, & ab omnibus non satis probatum, vel si pacem animæ tollat & securitatem, evidens erit indicium, huius rei authorem esse Dæmonem, utpote utilitati nostræ adversantem, & semper singularia sectantem. Sæpe etiamprehenditur ex caudâ serpentinâ, hoc est ex fine malo, quem semper nobis insinuare studet: nam licet ab initio bonum & virtutem prætexuerit, paulatim tamen quædam insinuat quæ bona non sunt, quæ suspecta sunt, & quæ animi pacem & tranquillitatem tollunt: unde facilè depre-

henditur eius deceptio: Itaque licet dæmon obtulerit Christo Angelorum custodiam, & divinum testimonium, quia tamen præcipitium suadebat quæ res adversabatur Scripturæ, quæ vetat tentari Deum, ideò Christus Dæmonem repulit, sub falso prætextu rem malam suadentem.

3. Tentatio, quæ Diabolica dicitur, quod apertè Dæmonem ostendat, non timet apertè malum proponere, exhibitâ ingenti mercede: neque enim Dæmon dissimulavit, quis esset, cum dixit: *hec omnia tibi dabo*: nec magnitudinem sceleris, si cadens adoraveris me. Unde Christus hac tantum vice tractavit ut Dæmonem: *Vade Sathana*. Sic autem facit Dæmon, vel cum sceleratis hominibus, quibus ut ait Gregor. loc. cit. mala quæ desiderant, apertè obijcit: vel in ijs rebus, quas homines tanti faciunt, ut ad eas per summa etiam scelera pervenire non reformident: v. g. in avaritiâ & ambitione: uti advertit S. Cyprianus in opere de operibus Cardinalibus Christi, in capite de Jejunio, & Tentationibus eius. Et in avaritiâ quidem proponit exemplū Judæ proditoris, qui lucrum quærens non dubitavit Christum tradere: usque ad mortem Domini (ait) amor lucri se ingerit, nec vitæ Salvatoris, quæstus desiderii parcat. S. Leone sic accinente: Amori pecuniæ vilis est omnis affectio, & anima lucri cupida, etiam pro exiguo perire non metuit: Jam de ambitione Cyprian. loc. cit. Nihil intentatum ambitio prætermittit. Et postea. Inverecundè tentator ambitiosos aggreditur, & conditione perniciosâ præmissâ, præmia

præmia talia pollicetur, ultra quæ extendi non possit cupiditas: regnorum scilicet Monarchiam, & universitatis dominatum, ut in omnibus mundanis, unus homo quasi Deus habeat potestatem, & uni omnia subiecta sint, & generale vectigal, excellentiæ principali, cuncta persolvant: quid ultra, cupide quæris? quid amplius avare desideras? Hoc sanè patet experientiâ: Nam ut opes habeantur & divitiæ; quid non admittunt homines? Certè Dæmon nullam tam turpem obijcere potest conditionem, quæ non admittatur: sed præcipuè ob dominatum: si jus violandum est, aiebat ille, regni causa violandum est: Quot putas homines vivere, quibus si in criminis præmium, offeres regnum, ac sceptrum, quidlibet admitterent? Sed quid ego de regno loquor, cum minima ambitio, idem efficiat? an non passim ab hominibus iura violantur, continentia læditur, nulla ratio honestatis, nulla æquitatis, nulla virtutis, nulla amicitiae, nulla honoris, nulla pudoris habetur? quid minores virtutes commemoro, nulla religionis, nulla fidei, nulla divinæ majestatis. Non unus Dæmon adoraretur, sed omnes Dæmones adorarentur, *ostendit omnia regna mundi, & gloriam eorum*: In ijs occasionibus, non est quod Dæmon se occultet, apertè agit non disimulat, non occultat crimina: *Si cadens adoraveris me*. Nam conditione perniciosâ præmissâ, præmia talia pollicetur, ultra quæ extendi non possit cupiditas.

Hic unusquisque videat quo tandem genere tentationis se Dæmon adoriatur, an humanâ, an pseudo Angelicâ, an

planè Diabolicâ. Certè quælibet pe-reemptoria est, & quacunque vincat Dæmon, hominem perdit. Et quidem minus homines verentur humanam prætextu necessitatis: sed scias necessitatem esse prætextum, immo tentationem voluptatis. Quàm multa sunt ut panis habeatur? quasi Deus non aliud provideat *Nō enim in solo pane vivit hōo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei*: Verū hæc tētatio passim homines adoritur, etiam minimè malos: opifices, rusticos, patris-familias, matres-familias, qui aliorum curam habent, qui præsumunt domibus, familijs, communitatibus, regnis, rei publicæ. Quàm multa sunt prætextu sanctitatis, necessitatis & vitæ? sed scias nullam esse causam legitimam rei malæ, & res omnes potius esse amittendas quam innocentiam, & sæpè in, eo esse gravissimam Dæmonis tentationem, quâ passim illaqueantur homines inani prætextu. Hoc habe in universum, necessitatem prætendi, ubi voluptas imperat.

Sed gravior tentatio est quæ nos sub specie boni adoritur, quâ maximè solent decipi qui perfectionis sunt amantes, & qui falso zelo abripiuntur: *Quis revelabit faciem indumenti eius?* quia scilicet Angelus Satane se transfiguratur in Angelum lucis. Sed scias non omnia quæ videntur, eadem esse vera: unde monet Apostolus Ioannes Epist. I. cap. 4. *Charissimi nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint: rationem reddit. quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundū*: non itaque omnibus fides adhibenda, etiâ qui bona offerunt. Scito omnia externa esse æquivoca:
Item

Item, omnia insolita debere esse suspecta: omnia extraordinaria esse periculosa: Denique ea omnia quæ mali aliquid habent admixta esse rejicienda: Ita in veteri regulâ, in modo communi, & in priori mandato, & sicut dicit Apostolus ad Galat. 1. *Sunt aliqui qui vos conturbant, & volunt convertere Evangelium Christi. Sed licet nos, aut Angelus de cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit: sicut prædiximus, & nunc iterum dico: Si quis vobis Evangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit.*

Sed omnium gravissima est tentatio Diabolica, quia ad manifestissimum crimen inducit, ad Diaboli adorationem. Sed vide quo illicio: *ostendit illi omnia regna mundi, & omnem gloriam eorum: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Infane quid cogitat? Mundum habes (ait Cyprianus) Deum non habes: Mundus transibit: Tu cum eo*

qui non stat, cades, transibis, & ruës: peremptoria sunt hæc consilia, quæ tibi talia pollicentur, in quibus re necesse est, aut vomitu, aut ruptis interire visceribus: Vide deinde, ut cum eodem Doctore pergam, pretium quod petitur, ut Diabolum adores prostratus, & cum tibi Deum constituas, quem non dubitas seductorem: si consenseris, ut concedas, casus tui te non potes excusare improvidum, cum ipse tibi casum, & ruïnâ prænominet, & præcipitium exigat, &c. Denique non consideras, quid tibi ex adverso promittit Deus: Regnum Christi non est de hoc mundo: Regnum Cælorum, tibi Deus promittit, ipsum solum adora, ipsi soli memento ut servias, qui repulso tentatore, te quoque gloriâ, & honore post victoriâ coronabit.

Amen.

